

Jaarverslag 2015

<i>Voorwoord</i>	3
<i>Inleiding</i>	4
<i>1 Bemiddelingen - resultaten</i>	5
1.1 Aanmeldingen & afgesloten zaken	5
1.2 Opvallende resultaten	7
<i>2 Trainingen – resultaten</i>	9
2.1 Trainingen aan professionals	9
2.2 Trainingen aan daders	9
<i>3 Organisatie en beleid</i>	11
3.1 Kwaliteit en innovatie	11
3.2 Wetenschappelijk onderzoek	11
3.3 Projecten & pilots	12
3.4 PR & Communicatie	14
<i>4 Bedrijfsvoering</i>	16
4.1 Personeel en kwaliteit	16
4.2 Faciliteiten	16
4.3 Financiën	16

Voorwoord

Slachtoffer in Beeld bestaat 25 jaar. Aanvankelijk gestart met cursussen en leerstraffen aan jeugdige daders en sinds 2007 volledig toegewijd aan slachtoffer-daderbemiddeling. En met succes: de vraag naar bemiddeling neemt toe. We leven in een tijd waarin ruimte wordt geboden aan mensen om voor zichzelf op te komen, om actief deelnemer te zijn. Waarin slachtoffers steeds vaker en beter aangeven waar zij behoefte aan hebben. Denk aan de bescherming van hun privacy maar ook aan de behoefte om zaken van een andere kant te bekijken. We beseffen steeds meer dat elk slachtoffer en elke dader anders is. En dat zij meer zijn dan alleen hun daad of wat hen is overkomen. Dat vraagt om maatwerk in de aanpak: een reactie waar slachtoffer, dader en maatschappij het meest bij gebaat zijn. En dan begint het met de vraag wat het slachtoffer zou willen. Je zou het de democratisering van het strafrecht kunnen noemen. In dit kader past de groei van herstelbemiddeling en is het logisch dat de variant van mediation in strafzaken zich ontwikkelt. De behoefte aan deze manier van herstellen is groot en daar moeten wij allen aan bijdragen.

Herstelbemiddeling is dé manier voor slachtoffer en dader om meer positie in te nemen. Door een actieve rol te vervullen en daarmee in hun kracht te komen. Daarmee komen we in mijn ogen veel verder dan welke straf dan ook. Herstel tussen slachtoffer en dader draagt wezenlijk bij aan het gevoel van veiligheid, vermindert criminaliteit, werkt daardoor preventief en vermindert de noodzaak tot repressie. Laten we deze ontwikkeling steunen en stimuleren. Het is niet alleen goed voor onze veiligheid maar het maakt van ons een tolerantere samenleving. En juist dat hebben we in deze tijd hard nodig!

Harry Crielaars,
Voorzitter Raad van Bestuur Slachtoffer in Beeld
Utrecht april 2016

Inleiding

Van opbouwen naar uitbouwen. Tien jaar nadat Slachtoffer in Beeld (SiB) startte met de doorontwikkeling en implementatie van slachtoffer-dadergesprekken (in loop der tijd omgedoopt naar slachtoffer-daderbemiddeling) zijn we daar flink mee op weg. Met een verdriedubbeling van het aantal aanmeldingen zijn grote stappen gezet. Toch nemen we daar geen genoegen mee, vanuit de stellige overtuiging dat nog heel veel slachtoffers en daders niet de informatie krijgen om hun keuze ten aanzien van herstelbemiddeling te bepalen. SiB werkt er hard aan om dit te veranderen. Trots ben ik dan ook met dit jaarverslag waarin staat wat we bereikt hebben. In 2015 bezochten we alle gevangenis van de Dienst Justitiële Inrichtingen met de herstelestafette en bereikten een groot deel van het personeel en de gedetineerden. Partners in de justitieketen, met als koploper het Openbaar Ministerie, ontdekken de werking van herstelbemiddeling en weten SiB goed te vinden voor de uitvoering daarvan. Ik verwacht dat wanneer er duidelijkheid komt over de financiering van mediation in strafzaken, deze variant van herstelbemiddeling een mooie aanvulling kan vormen op slachtoffer-daderbemiddeling parallel aan het strafrecht.

Om meer mensen herstel te bieden is, naast bekendheid, in tijden van bezuinigingen ook de financiering een belangrijk aandachtspunt voor SiB. De subsidie van het ministerie van Veiligheid & Justitie is weliswaar structureel maar het beschikbare budget verschilt per jaar. Naast opbouwen en uitbouwen zijn we in 2015 gestart met aanbouwen. Trouw aan onze missie en visie zijn er meerdere sectoren waarin we herstelbemiddeling kunnen bieden. Zo zijn we gestart met het verkennen van mogelijkheden in de medische sector. Net als bij verkeersongevallen, kunnen patiënt en zorgverlener onder begeleiding van een bemiddelaar bijdragen aan herstel door vragen te stellen en te beantwoorden, door erkenning te bieden en te krijgen voor de ontstane gevolgen. In 2016 zal SiB haar diensten op dit terrein nader verkennen.

Ons derde aandachtspunt is het beschermen van onze uitgangspunten van vrijwilligheid, onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. Door de veranderde wetgeving ten aanzien van mediation in strafzaken en de ingestelde pilots herstelbemiddeling zijn meer aanbieders op de markt van herstelbemiddeling gekomen. Zelfstandige mediators zijn zich gaan toeleggen op mediation in strafzaken en organisaties die werken met de doelgroep bieden steeds vaker zelf een vorm van herstelbemiddeling aan. Waar mogelijk en waar nodig blijven we benadrukken dat herstelbemiddeling alleen succesvol kan zijn als partijen volstrekt vertrouwen hebben in de onafhankelijkheid van de bemiddelaar en de intenties van de andere partij. Velen vergissen zich in de complexiteit van bemiddelen en de zorgvuldigheid waarmee dit moet worden uitgevoerd. Ook na tien jaar ervaring is nog geen enkele bemiddeling hetzelfde, passen we elke keer opnieuw maatwerk toe en leren we dagelijks bij. Dat maakt ons werk ook de komende tien jaar waanzinnig boeiend.

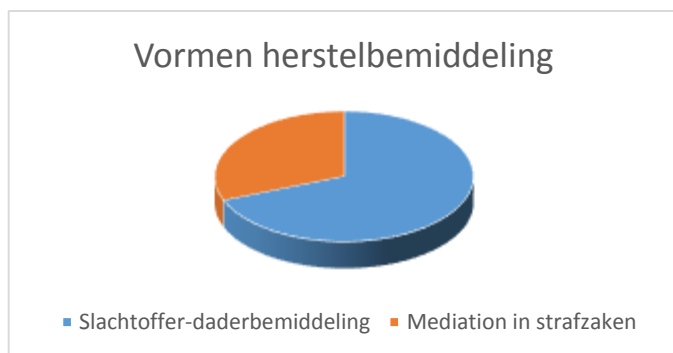
Henriëtte van der Klok
Directeur Slachtoffer in Beeld

1 Bemiddelingen – resultaten

1.1 Aanmeldingen & afgesloten zaken

In 2015 ontving Slachtoffer in Beeld (SiB) 2051¹ aanmeldingen voor slachtoffer-daderbemiddeling en mediation in strafzaken. Dit is een stijging van 5% ten opzicht van 2014 toen 1954 zaken werden aangemeld. Net als voorgaande jaren is SiB verheugd met de stijging, het betreft echter wel een lichtere stijging dan de jaren ervoor (gemiddeld tussen de 10 en 20%).

Slachtoffer in Beeld kent sinds de invoering van artikel 51h in het wetboek van Strafvordering in 2012 twee vormen van herstelbemiddeling: slachtoffer-daderbemiddeling parallel aan het strafrecht en mediation in strafzaken. De laatste vorm vindt alleen plaats als het strafproces nog niet is afgerond en biedt partijen de gelegenheid om het resultaat van de mediation en eventuele gemaakte afspraken in een overeenkomst te delen met justitie. Justitie weegt op haar beurt de uitkomst mee in de verdere vervolging of afdoeningsbeslissing. Slachtoffer-daderbemiddelingen worden al langer, sinds 2007, door SiB verzorgd en kunnen op elk gewenst moment plaatsvinden. In alle gevallen zijn de bemiddelingen vertrouwelijk en vrijwillig. Van de aanmeldingen in 2015 betrof 69% een slachtoffer-daderbemiddeling parallel aan het strafrecht en 31% een mediation in strafzaken. Vergeleken met het voorliggende jaar stegen de mediationzaken (van 25% naar 31% van de aanmeldingen) en daalden de slachtoffer-daderbemiddelingen licht.

De aanmeldingen bij SiB bemiddeling geven geen betrouwbaar beeld van de behoefte. Slachtoffer-daderbemiddeling wordt nog lang niet aan alle slachtoffers en daders aangeboden. De cijfers van mediation in strafzaken worden daarbij beïnvloed door beperkte financiering voor deze zaken en een beperkt aantal parketten waar mediation onder de aandacht wordt gebracht. Bovendien gaan niet alle mediationzaken naar Slachtoffer in Beeld, op aan aantal parketten wijst het mediationbureau van de rechtbank een deel van de zaken toe aan rechtbankmediators. Slachtoffer in Beeld hoopt dat na invoering van het beleidskader herstelbemiddeling² en landelijke implementatie een beter zicht komt op de aanmeldingen en eventuele ontwikkelingen in mediationzaken.

Slachtoffer in Beeld kent ook een klein aantal mediationzaken dat niet vanuit justitie komt maar waarin de uitkomst wel wordt gedeeld met een derde partij die dit meeweegt in bijvoorbeeld schadevergoedingsregelingen. Zo is SiB sinds enkele jaren de uitvoerder van bemiddelingen van seksueel misbruik in het verleden. Deze bemiddelingen vinden plaats op advies van de zogeheten Samson- en Deetman-commissies. In 2015 ontving SiB 13 zaken aangaande seksueel misbruik in de Rooms Katholieke Kerk (Deetman) en twee zaken aangaande seksueel misbruik in de jeugd- en pleegzorg (Samson). Het totale aantal van 15 zaken is lager dan de 28 zaken in het jaar ervoor.

¹ In november 2015 is SiB de meervoudige zaken (zaken met meerder slachtoffers of daders) anders gaan registeren. Vanaf dat moment wordt een meervoudige zaak bij de aanmelding eerst als één zaak geregistreerd. Pas wanneer het een daadwerkelijke bemiddeling met meerdere partijen wordt, worden de zaken gesplitst in meerdere zaken. De wijziging zal van invloed zijn op het aantal aanmeldingen (en afsluitingen) na die tijd.

² Deze wordt door het Ministerie van Veiligheid & Justitie gemaakt en verschijnt naar verwachting in het najaar van 2016.

Bovenop de 2051 zaken die in behandeling werden genomen, werden in 2015 ook 275 aanmeldingen geregistreerd die geen vervolg kregen om een van de volgende redenen: aanmelder is geen natuurlijk persoon, slachtoffer of dader ziet toch van de bemiddeling af, geen dader bekend, geen gegevens ingevuld, geen gegevens bij het parket bekend of aanmelder is niet betrokken bij het delict.

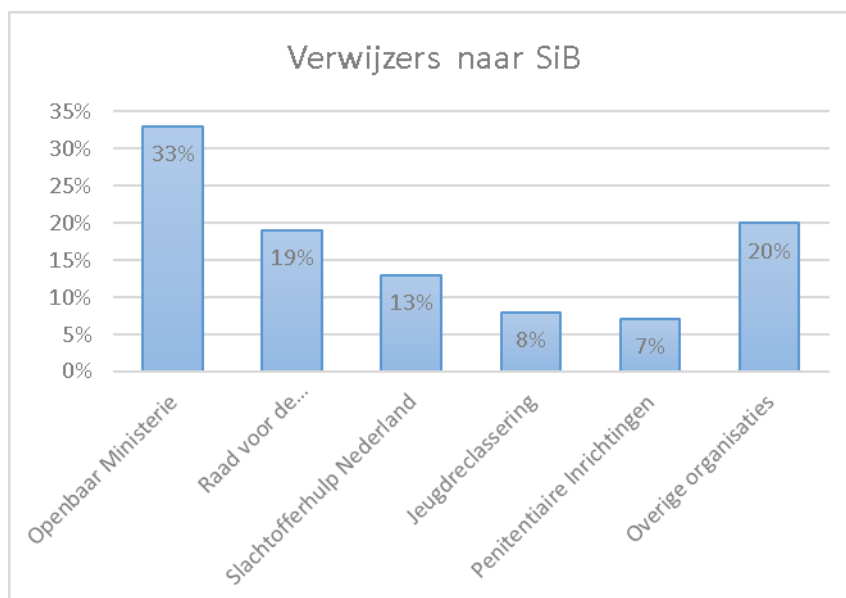
Initiatiefnemer aanmeldingen

Een belangrijk verschil tussen de slachtoffer-daderbemiddelingen buiten het strafrecht en de mediation in strafzaken is de wijze waarop het initiatief tot stand komt. Bij bemiddelingen parallel aan het strafrecht vindt dit plaats vanuit het slachtoffer of de dader, al dan niet via een hulpverlener of strafuitvoerder die hen erop heeft gewezen. Bij mediation in strafzaken vindt het initiatief doorgaans vanuit justitie plaats waarna beide partijen worden gevraagd of zij bereid zijn deel te nemen. Van de bemiddelingen buiten het strafrecht vond in 2015 de meerderheid van de aanmeldingen op initiatief van de dader plaats, namelijk in 72% van de gevallen. Dit is vrijwel gelijk aan het voorliggende jaar (71%).

Verwijzers

Slachtoffer in Beeld krijgt met uitzondering van een deel zelfmelders (5%) haar bemiddelingen vooral aangemeld via zogeheten verwijzers. Dit zijn organisaties die werken met of hulp verlenen aan slachtoffers en daders en die hun cliënten informeren over de mogelijkheden van herstelbemiddeling. SiB investeert veel in de bekendheid van herstelbemiddeling bij verwijzers en helpt hen waar mogelijk bij het signaleren van de behoefte aan herstelbemiddeling. Met behulp van voorlichtingsmateriaal en training ondersteunt SiB de verwijzers om bemiddeling onder de aandacht van cliënten te brengen.

In 2015 was het Openbaar Ministerie de grootste verwijzer met 33% van het totaal. Deze verwijzingen kwamen vanuit de locaties waar de pilots mediation plaatsvonden, vanuit ZSM en vanuit het OM regulier. Aan deze verwijzingen leverden diverse andere organisaties een bijdrage zoals de Raad voor de Rechtspraak, Slachtofferhulp Nederland, politie en de reclassering. De Raad voor de Kinderbescherming verwees daarna de meeste zaken met 19%, gevolgd door Slachtofferhulp Nederland met 13%. Opvallend is dat beide organisaties in hun aandeel daalden. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de mediation in strafzaken in dit jaarverslag niet afzonderlijk worden gerapporteerd zoals vorig jaar maar bij het totale aantal bemiddelingen worden opgeteld. Daarnaast daalden de verwijzingen van deze organisaties dit jaar ook in absolute aantallen.

Initiatiefnemer en delict soort

Slachtoffer-daderbemiddeling en mediation in strafzaken kan na elk soort delict, zowel na lichte als na zware delicten. Net als voorliggende jaren ontving SiB in 2015 vooral meldingen betreffende delicten in de categorie geweld: 64% van de meldingen. Hieronder vallen de delictscategorieën bedreiging, geweld met/zonder letsel, overval, beroving, gijzeling en cybergeweld. De afgelopen jaren zag SiB een toename in het aandeel geweld- en zedenzaken en een afname in vermogensdelicten. Deze trend zette in 2015 niet voort.

Aantal afgesloten zaken

Slachtoffer in Beeld meet jaarlijks niet alleen de meldingen maar ook de zaken die zijn afgesloten. Dit vanwege de financieringsafspraken met het Ministerie van Veiligheid & Justitie. De gemiddelde looptijd van een zaak (van melding tot afsluiting) is twee maanden maar sommige zaken duren langer en lopen soms over in het nieuwe kalenderjaar. In 2015 werden 2150 zaken door SiB afgesloten, een stijging van 13% in vergelijking met 2014. Van deze zaken werden 358 zaken gefinancierd vanuit overgebleven middelen van de pilot mediation en 16 door de Stichting Beheer & Toezicht seksueel misbruik RKK (n.a.v. commissie Deetman).

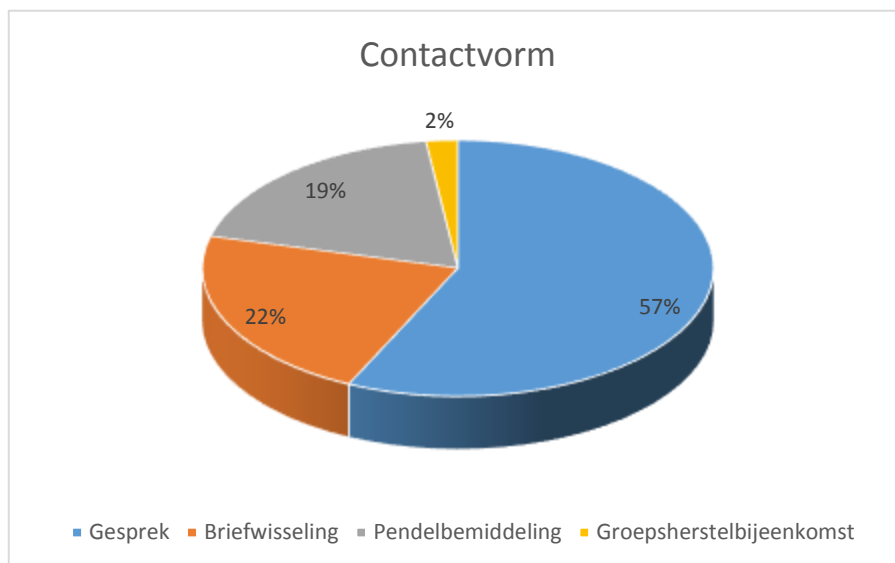
1.2 Opvallende resultaten

Nadere analyse van de cijfers uit 2015, levert de volgende opvallende resultaten op.

Soort resultaat

Niet alle zaken die bij SiB worden aangemeld, leiden tot een daadwerkelijk bemiddeld contact. Van alle zaken waarin de bemiddelaar daadwerkelijk contact kon leggen/kreeg met de andere partij, kwam meer dan de helft tot een bemiddeling. Dit geeft aan dat de behoefte en de bereidheid hoog is om op het verzoek van de ander in te gaan. Van alle zaken (dus ook zaken waarin de bemiddelaar geen contact verkreeg met de andere partij of zaken waarin de initiatiefnemer zich terugtrok) werd 29% afgesloten na een vorm van bemiddeling. Dit percentage is licht gedaald met het jaar ervoor (31%).

Indien een bemiddeling tussen partijen plaatsvond, was in 2015 een gesprek de meest voorkomende vorm van contact (57%), gevolgd door briefwisselingen (22%) en pendelbemiddelingen (19%). Deze verhouding is overeenkomstig met de voorliggende jaren. Wanneer het slachtoffer het initiatief tot de bemiddeling nam, werd vaker voor de bemiddelingsvorm van een gesprek gekozen (30% t.o.v. 14% wanneer de dader zich aanmeldt). Wanneer de dader het initiatief nam, vonden meer briefwisselingen plaats (9% t.o.v. 3%). Deze verhoudingen zijn gelijk aan voorgaande jaren.

Bekenden van elkaar versus onbekenden

Over alle bemiddelingen genomen, kenden slachtoffer en dader elkaar in 70% van de afgesloten zaken niet. In 30% van de gevallen was dit wel het geval. Ten opzichte van een aantal jaar geleden is dit aan het verschuiven. Waarschijnlijk komt dit door de opkomst van mediation in strafzaken waarin slachtoffers en daders elkaar relatief vaker kennen dan bij bemiddelingen parallel aan het strafrecht. In de tijd dat bemiddelingen alleen parallel aan het strafrecht werden voltooid, kenden in 75% van de zaken dader en slachtoffer elkaar niet.

Bemiddeling voor- en na de zitting

Slachtoffers en daders hebben bij SiB altijd de keuze om hun bemiddeling binnen of parallel aan het strafrecht te laten plaatsvinden. De onderliggende behoefte en de keuze die daar uit voort vloeit, is heel persoonlijk. Belangrijk voor het gevoel van een rechtvaardig proces is de betrokkene goed te informeren over de mogelijkheden en de consequenties van de vorm waar men voor kiest. SiB analyseert elk jaar het moment waarop de bemiddelingen plaatsvinden, voor of na de zitting. Mediation in strafzaken vinden in alle gevallen voor de zitting plaats. Slachtoffer-daderbemiddelingen parallel aan het strafrecht kunnen zowel voor als na de zitting plaatsvinden. In 2015 vond 46% daarvan voor de zitting plaats en 54% na de zitting. De cijfers tonen de behoefte en daarmee het belang om op alle momenten bemiddelingen buiten het strafrecht te blijven aanbieden. Het percentage na de zitting is na een daling van de afgelopen jaren (57% in 2012, 53% in 2013, 51% in 2014) licht toegenomen. Deze lichte stijging na de zitting kan duiden op de behoefte om herstel volledig buiten het strafrecht te laten plaatsvinden en kans op beïnvloeding te minimaliseren. De lichte stijging kan ook voortkomen uit meer herstelgericht werken door verwijzers die na de zitting met dader of slachtoffer werken.

Verkeer

Net als voorgaande jaren heeft SiB in 2015 bemiddeld in zaken na verkeersongevallen en –misdrijven. In totaal werd 182 keer in deze categorie bemiddeld waarmee 9% van alle afgesloten zaken om een verkeerszaak gaat. Dit beeld is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

2 Trainingen – resultaten

2.1 Trainingen aan professionals

Naast slachtoffer-daderbemiddeling is SiB reeds 25 jaar expert in het trainen van daders en professionals die werken met deze doelgroep. Ook in 2015 heeft SiB weer diverse trainingen en workshops verzorgd aan professionals in het werkveld. Doel van de training is bij te dragen aan herstel door professionals inzage te geven in de thema's schuld en schaamte en hen handvatten te bieden om hiermee in hun werk aan de slag te gaan. De trainingen zorgen ervoor dat verwijzers in staat zijn om de mogelijkheid van herstelbemiddeling te bespreken, zodat uiteindelijk meer slachtoffers en daders hier kennis van krijgen en de keuze kunnen maken om wel of niet herstelbemiddeling in te zetten.

Casemanagers PI

Slachtoffer in Beeld heeft in 2015 trainingen gegeven aan professionals van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). SiB verzorgde een onderdeel in de training Slachtoffergericht Werken voor casemanagers. Casemanagers zijn verantwoordelijk voor het detentieverloop van gedetineerden, aanspreekpunt voor mentoren en het Detentie & Re-integratieplan van gedetineerden. DJI ziet een rol voor de casemanagers in het thema herstel, en heeft zodoende SiB gevraagd relevante onderdelen te verzorgen op de trainingsdagen. Na een positief ontvangen pilot in 2014 werden in 2015 alle resterende casemanagers opgeleid in zeven trainingen op verschillende locaties in Nederland. DJI is voornemens om de training op te nemen in het nieuwe opleidingsplan en uit te breiden naar Penitentiair Inrichtingswerkers.

Politieacademie

Sinds enkele jaren verzorgt SiB naar tevredenheid gastlessen op de politieacademie, met als thema 'herstel'. In 2015 verzorgde SiB 12 bijeenkomsten op de politieacademie aan studenten van de HBO-masteropleiding opleiding Recherchekunde. Voor 2016 staan weer nieuwe bijeenkomsten gepland.

Workshops

Vanwege haar expertise in herstelbemiddeling en kennis over ontwikkelingen in mediation in strafzaken, werd SiB in 2015 diverse malen benaderd om workshops te geven op congressen of symposia. Wanneer het thema aansloot bij het werkveld van SiB en de doelgroep van de bijeenkomst werkzaam was met slachtoffers of daders, is SiB op het verzoek ingegaan. Zo heeft SiB een workshop verzorgd op de Dag van het Slachtoffer (Slachtofferhulp Nederland), was ze gastspreker op de opleiding van advocatenkantoor Anker & Anker, gaf SiB een workshop op het congres De Recidivist als Medeburger, gaf SiB een inleiding en workshop op het Mediation Congres van de Hogeschool Utrecht, een workshop op het Forensisch Forum Groningen, was ze gastspreker in een training Strafrecht aan advocaten in opleiding (Dialogue) en verzorgde ze een workshop op het Juridisch Symposium van Slachtofferhulp Nederland.

2.2 Trainingen aan daders

Naast trainingen aan professionals, heeft SiB ook in 2105 trainingen aan daders gegeven. Doel hiervan is bij hen het slachtofferbewustzijn te verhogen, empathie te ontwikkelen en vergroten en schuldbesef te

stimuleren. Herstelbemiddeling biedt hen vervolgens de mogelijkheid om actief aan de slag te gaan met gevoelens van schuld, schaamte en herstel richting het slachtoffer.

Puinruimen

SiB verzorgt al meerdere jaren herstelbijeenkomsten in de training Puinruimen in de PI's Nieuwegein, Nieuwersluis en Arnhem. In de vorm van groepsbijeenkomsten met gedetineerden wordt gesproken over spijt, schuld, schaamte en herstel. In 2015 zijn daar de PI's Veenhuizen en Leeuwarden bij gekomen. Verder geeft SiB op aanvraag ook losse herstelbijeenkomsten die meer gericht zijn op voorlichting dan op training. In 2015 is deze gegeven in de PI Heerhugowaard. In totaal verzorgde SiB in 2015 24 herstelbijeenkomsten met gedetineerden.

Training Dapper

Drie jaar geleden kreeg SiB de opdracht om bij te dragen aan de training Dapper, waarbij DAP-pen staat voor Denken Aan Andere Personen. Sindsdien is de training verder ontwikkeld en getest in samenwerking met Stichting 180 en werden trainers getraind voor de implementatie. In 2015 vond na de kick-off één Dapper training plaats in een Justitiële Jeugdinstelling.

3 Organisatie en beleid

3.1 Kwaliteit en innovatie

Na invoering van een doorontwikkeld kwaliteitssysteem in 2014, kon in 2015 nadere sturing, borging en bewaking plaatsvinden. De enige wijziging in 2015 was de herverdeling van taken tussen de werkbegeleiders en beleidsmedewerkers. De werkbegeleiders zijn onder andere verantwoordelijk geworden voor de dossieronderzoeken.

Licenties

In 2015 is er bij SiB één nieuwe bemiddelaar gestart. Alle andere bemiddelaars hebben het basisopleidingstraject (volgen van basismodules, inwerktraject, intervisie, werkbegeleiding en evaluatie) volledig doorlopen. Na positieve afronding van het basisopleidingstraject ontvangen bemiddelaars een licentie, die jaarlijks bijgehouden dient te worden. In 2015 hebben drie bemiddelaars hun licentie behaald, waardoor in totaal 23 bemiddelaars hun licentie hebben.

Voor het behouden van een licentie dient de bemiddelaar jaarlijks aan een aantal vereisten te voldoen met betrekking tot intervisie, verdiepingsmodules, reflectieverslag, werkbegeleiding, evaluatiegesprek, dossieronderzoek en het uitvoeren van een minimum (20) aantal bemiddelingen. Gemiddeld hebben de bemiddelaars in 2015 65 zaken gedaan, dit is hoger dan de 51 zaken in het jaar ervoor. Bij geen van de bemiddelaars is in 2015 de licentie ingetrokken.

Handleiding

De handleiding slachtoffer-daderbemiddeling, die als leidraad voor bemiddelaars bij de uitoefening van hun functie fungeert, is in 2015 weer bijgesteld en verfijnd. De informatie waarover bemiddelaars beschikken, blijft op deze manier steeds actueel en aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.

Klachten

Slachtoffer in Beeld probeert zo optimaal mogelijk haar diensten te verlenen. Mocht dit onverhoopt niet naar tevredenheid verlopen, dan hanteert Slachtoffer in Beeld een klachtenprocedure en beschikt over een klachtenreglement. Bij eventuele klachten wordt altijd onderzocht hoe de kwaliteit van het werk kan worden verbeterd. Wanneer een klacht wordt ingediend, neemt de directeur van SiB deze in behandeling en zal zoeken naar een geschikte oplossing. Meestal verloopt dit naar tevredenheid van de indiener. In 2015 heeft SiB één klacht moeten doorverwijzen naar de klachtencommissie.

3.2 Wetenschappelijk onderzoek

SiB draagt regelmatig bij aan wetenschappelijk onderzoek naar de inzet en de effecten van herstelbemiddeling en mediation in strafzaken. Soms op eigen initiatief om haar werkwijze te optimaliseren of om haar werk te verantwoorden, andere keren omdat ze benaderd wordt door wetenschappers die SiB in onderzoek willen betrekken. In 2015 heeft SiB onderzoek laten verrichten door een student van de Universiteit Twente naar mogelijke verbanden tussen de ernst van een delict en de hoeveelheid tijd die een bemiddelaar aan een zaak besteedt en het verschil in de contactvormen die de bemiddelaar heeft: *face to face* of telefonisch. Uit het onderzoek is gebleken dat een bemiddelaar meer tijd aan een bemiddeling besteedt en vaker face-to-face contact met de deelnemers heeft indien het misdrijf meer schade heeft veroorzaakt en wanneer het delict over het algemeen wordt bestraft met een hogere straf. In 2016 vindt vervolgonderzoek naar dit onderwerp plaats en zal een vertaling plaatsvinden naar de werkwijze bij deze delicten.

Waarom slachtoffers nee zeggen

SiB en SHN zijn in 2015 gezamenlijk gestart met onderzoek *waarom slachtoffers nee zeggen* tegen herstelbemiddeling. Het dossieronderzoek, het eerste onderdeel, is inmiddels klaar. Daaruit blijkt dat de gemoedstoestand voor slachtoffers een belangrijke reden is om af te zien van deelname. Informatie over mogelijke (positieve) effecten van deelname op specifieke emoties, zoals het verminderen van angst- en woedegevoelens, kan dus zeer zinvol zijn. Het onderzoek wordt in 2016 vervolgd door middel van interviews.

3.3 Projecten & pilots

SiB onderneemt of draagt bij aan diverse projecten en pilots met het doel de samenwerking met verwijzers te optimaliseren dan wel nieuwe momenten om of vormen van herstelbemiddeling aan te bieden, te verkennen. SiB heeft in 2015 naast de hieronder beschreven projecten ook deel genomen aan enkele structurele werkgroepen waaronder de werkgroep Communicatie Recht doen aan Slachtoffers, de werkgroep Recht doen aan Slachtoffers in de Ten Uitvoer Legging en het Implementatie en het Coördinatieoverleg Slachtofferzorg.

Herstelestafette

Begin 2014 ontving SiB een subsidie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie om een evenement te organiseren om de bekendheid van herstelbemiddeling en slachtofferbewustzijn in detentie te verhogen. SiB besloot samen met de Dienst Justitiële Inrichtingen om het personeel en de gedetineerden op te zoeken door middel van een herstelestafette: elke deelnemende PI organiseerde een Dag van Herstel waarop personeel en gedetineerden van de inrichtingen via films en verhalen van slachtoffers en nabestaanden en van ex-gedetineerden zicht kregen op de gevolgen en de rol die herstelbemiddeling kan spelen bij de verwerking. Gedetineerden konden ook zelf aan de slag met gedichten en werden tijdens de bijeenkomsten geprikkeld om te praten over schuld en spijt. Eind 2014 vond de kick-off van de herstelestafette in de PI Lelystad plaats. Tijdens elke Dag van Herstel werd letterlijk het estafettestokje aan de volgende inrichting doorgegeven. In juni 2015 besloot DJI dat *alle* inrichtingen aan de estafette zouden deelnemen waardoor in 2015 in totaal 17 Dagen van Herstel werden georganiseerd. De Dagen van Herstel bestonden naast een centrale bijeenkomst in veel gevallen ook uit een training door SiB aan personeel of een herstelbijeenkomst met gedetineerden. De estafette vervolgt haar route in 2016 totdat alle inrichtingen zijn bezocht.

Convenant Geestelijke Verzorging DJI

Vanuit de gedachte dat het werk van de geestelijke verzorging goed aansluit bij herstelbemiddeling hebben SiB en de dienst Geestelijke Verzorging DJI besproken hoe zij hun samenwerking kunnen versterken. De afspraken werden opgesteld in een convenant dat op 16 april 2015 werd ondertekend door de directeur van de geestelijke verzorging van DJI en de directeur van SiB. Beide organisaties onderstrepen daarmee de afspraken ten behoeve van ieders bijdrage aan herstelgerichte detentie en slachtoffergericht werken. De Dienst Geestelijke Verzorging bevestigt met het convenant dat geestelijk verzorgers zoveel mogelijk gedetineerden zullen wijzen op de mogelijkheid van herstelbemiddeling met het slachtoffer of de nabestaanden via SiB. Slachtoffer in Beeld bevestigt met het convenant dat alle gedetineerden waar SiB contact mee heeft, door de bemiddelaar worden geattendeerd op de mogelijkheid tot contact met en ondersteuning/begeleiding door een geestelijk verzorger bij het slachtofferdader-contact. Tot slot spreken SiB en de DGV in het convenant af dat zij kennis over elkaars werkwijze over en weer zullen bevorderen en faciliteren

Slachtofferhulp Nederland

In 2015 heeft Slachtofferhulp Nederland met inbreng van Slachtoffer in Beeld een Plan van Aanpak Herstelrecht opgesteld en in december 2015 in de Directieraad vastgesteld. In 2016 zal de implementatie van het Plan van Aanpak plaatsvinden dat gericht is op structurele informatieverstrekking aan slachtoffers over de mogelijkheden en vormen van herstelbemiddeling.

Pilot nabestaanden onderzoek (PNO)

De pilot nabestaanden onderzoek, ontstaan vanuit het programma Recht doen aan Slachtoffers van het Ministerie van Veiligheid & Justitie, richt zich op het meewegen van de belangen van nabestaanden bij het verlotraject van daders van levensdelicten. Het tot stand brengen van een slachtoffer-dadercontact via SiB, waarin bijvoorbeeld omgangsafspraken worden gemaakt, is een mogelijkheid binnen deze pilot. In 2015 kwam vanuit de pilot geen aanmelding voor herstelbemiddeling. In 2016 zullen de voorbereidingen worden getroffen voor landelijke implementatie van de beoogde werkwijze die in de pilot is ontwikkeld.

Pilot slachtofferbewust reclasseringsadvies

De pilot Slachtofferbewust reclasseringsadvies, ook in het kader van Recht doen aan slachtoffers, heeft het doel de werkbaarheid van structurele inbedding van het slachtofferperspectief in de reclasseringsadviezen aan de rechter te onderzoeken. Binnen deze pilot werken de drie reclasseringsorganisaties (3RO), Slachtofferhulp Nederland (casemanagement) en SiB samen. Indien slachtoffer of verdachte in het traject aangeeft behoefte te hebben aan contact met de andere partij, kan de zaak worden doorgestuurd naar SiB voor bemiddeling. De pilot vond plaats binnen het OM-parket Oost-Nederland en werd verlengd naar 2015. In 2016 zal een impactanalyse worden uitgevoerd voor landelijke implementatie van de werkwijze die in de pilot is ontwikkeld.

Pilot mediation in het strafrecht

De pilot mediation in opdracht van het Ministerie van Veiligheid & Justitie werd eind 2014 geëindigd. Begin 2015 werd het wetenschappelijke onderzoek door Intervict afgerond en de uitkomsten werden medio 2015 gepubliceerd. Uit het onderzoek blijkt dat respondenten redelijk tevreden zijn met hun deelname aan mediation en dat de bereidheid om deel te nemen hoog is. Verder blijkt dat in een groot deel van de mediationzaken een overeenkomst wordt bereikt. De deelnemers zijn positief over de proceservaring maar minder over het waardeherstel doordat verwachtingen vooraf niet uitkwamen in de interactie met de ander. Uit eerder internationaal onderzoek bleek het voordeel van implementatie in het rechtssysteem het grote bereik van implementatie te zijn. Het nadeel daarentegen bleek de afhankelijkheid van het rechtssysteem.

In september 2015 volgde de minister van Veiligheid & Justitie tijdens Prinsjesdag met een beleidsreactie waarin hij concludeert dat Mediation in strafzaken een waardevol instrument kan zijn voor slachtoffers en daders maar dat het niet in alle zaken een oplossing kan vormen. Om mediation landelijk voort te zetten, werd geen extra budget vrijgemaakt. Omdat de beoogde 400 zaken in de pilot niet waren behaald, bleef budget over. Afgesproken werd om met het overgebleven budget in 2015 voorkomende mediationzaken op de pilotlocaties te financieren. Van deze zaken werd de helft door SiB verzorgd. De pilot en alle samenwerkende organisaties die daaraan deelnemen werd in 2015 bekroond met de Eva-Meillo-prijs. Deze prijs wordt elke twee jaar toegekend aan een initiatief dat het strafrecht beter laat aansluiten op de samenleving en meer inzicht geeft in het werk van het Openbaar Ministerie.

Werkgroep Opleidingen

In 2015 hebben alle deelnemende organisaties aan de werkgroep Opleidingen in het kader van Recht doen aan Slachtoffers input geleverd aan een gezamenlijke e-learning. De volgende organisaties waren daarin vertegenwoordigd: politie, CJIB, Schadefonds Geweldsmisdrijven, de reclassering (3RO), Slachtofferhulp Nederland, Dienst Justitiële Inrichtingen, Raad voor de Rechtspraak en SiB. De opleiding wordt in 2016 in de praktijk in gebruik genomen.

Samenwerking ZSM

Naast mediation in het strafrecht in het kader van de eerdergenoemde pilot, heeft SiB net als in het voorgaande jaar ook in 2015 de samenwerking opgezocht met ZSM-locaties. SiB kreeg een substantieel aantal meldingen gekregen voor mediations in het strafrecht van de ZSM-locaties Noord Nederland, Utrecht en Deventer.

Pilot werkstraffen RN

In 2014 heeft Reclassering Nederland (RN) contact gezocht met SiB om een pilot te starten met herstelbemiddeling binnen de werkstraffen. De pilot Werkstraffen startte op 1 februari 2015 in de werkstrafunit regio Oost en werd in 2015 afgerond. Tijdens de pilot heeft slechts één melding plaatsgevonden.

3.4 PR & Communicatie

Voor SiB zijn organisaties die werken met slachtoffers en daders essentieel om herstelbemiddeling onder de aandacht van de doelgroep te brengen. Veel van haar communicatie richt zich op deze verwijzers. In 2015 heeft SiB haar pijlen gericht op de Dienst Justitiële Inrichtingen door middel van de herstelestafette. In 2015 trad tevens de Europese richtlijnen minimumnormen slachtofferrechten in werking waardoor dat jaar (met name veel dader-) organisaties in het teken stond van de implementatie van slachtoffergericht werken. Als onderdeel van het slachtoffergericht werken wordt herstelbemiddeling vaak als activiteit opgenomen. SiB is bij een aantal organisaties actief betrokken geweest door bij te dragen in voorlichtingen, in e-learning en door het verstrekken van film- en foldermateriaal. Door de grotere bekendheid en de verwachte invoering van mediation in strafzaken heeft SiB zich in 2015 ook meer op organisaties in de justitieketen gericht zoals het OM en politie. Dit door middel van voorlichting, bijdrage aan congressen en verspreiding van voorlichtingsmateriaal.

Middelen & voorlichtingen

SiB heeft in 2015 een verbeterslag gemaakt in haar informatievoorziening aan slachtoffers (en daders) door alle brieven en folders aan te passen naar het begrijpelijkheidsniveau B1. Dit in het kader van de Europese minimumnormen slachtofferrechten die voorschrijven dat slachtoffers de aangeboden diensten moeten kunnen begrijpen. Verder is het brief- en foldermateriaal in het kader van dezelfde normen vertaald naar de gangbare en afgesproken vreemde talen Frans, Duits en Engels. Vanwege de aard van het werk van SiB is ook het materiaal ten behoeve van daders conform dezelfde normen aangepast.

In de voorliggende jaren heeft SiB veel nieuw materiaal ontwikkeld, mede om te gebruiken in de herstelestafette. In 2015 heeft SiB dit materiaal, met name de animatiefilm en de documentaire Van Twee Kanten, veelvuldig ingezet in haar voorlichtingen en verspreid onder haar verwijzers. Verder is SiB haar voorlichtingen en de daarbij gebruikte presentaties meer op maat gaan maken om zo de kwaliteit en het effect te hogen. In 2015 heeft SiB 30 voorlichtingen gegeven bij diverse verwijzers waaronder

Slachtofferhulp Nederland, ZSM locaties en de reclassering. Met de 17 Dagen van Herstel komt het aantal in 2015 op 47. Dit is hoger dan de 40 voorlichtingen in het jaar ervoor. SiB heeft verder in 2015 vier keer een externe digitale nieuwsbrief verstuurd naar ruim 900 abonnees. De interne nieuwsbrief (InSiB en InSiB Nieuwsflits) werd negen keer verstuurd naar de bemiddelaars en het hoofdkantoor.

Media

In 2015 heeft SiB een aantal keren meegewerkt aan media-verzoeken dan wel actief de media opgezocht. Een greep uit de media:

- April 2015: Documentaire door Frans Bromet over veroorzakers, uitgezonden op NPO2 2Doc: *In één klap*.
- April 2015: interview in de *NCRV-gids*
- Juli 2015: EO TV-programma *Dilemma*. Nabestaande ontvangt advies (oa van SiB) over contact met dader.
- Juli 2015: artikel in *Dagblad Trouw* met slachtoffers en dader overval
- Juli 2015: artikel in *Dagblad Parool* over mediation in strafzaken
- Hele jaar: diverse Regionale (Dag)bladen en regionale Tv-omroepen in verband met de herstelestafette

Publicaties

In 2015 schreef SiB diverse artikelen of leverde een bijdrage ten behoeve van wetenschappelijke tijdschriften en vakbladen. Artikelen verschenen in *De recidivist als medeburger* (congresbundel), in *Tijdschrift voor Conflicttherapie*, in tijdschrift *Made in Prison*, in *Letselschade News* en in *DUPE* (magazine in het kader van Recht doen aan Slachtoffers).

Digital en Social Media

De website van SiB www.slachtofferinbeeld.nl werd in 2015 bezocht door 17.000 individuele bezoekers. Dat zijn meer dan de 13.700 in het jaar ervoor. SiB heeft in 2015 ongeveer 800 tweets en retweets verzonden en kent momenteel ruim 870 volgers. Het bereik vanwege retweets loopt in de vele duizenden personen en organisaties. Facebook is in 2015 vaker ingezet en heeft inmiddels 193 volgers. Berichten en filmpjes werden geplaatst waarvan het bereik varieerde tussen de 100 en 3.000 Facebook gebruikers.

4 Bedrijfsvoering

4.1 Personeel en kwaliteit

Eind 2015 beslaat de formatie op het hoofdkantoor uit 7 fte (8 personen). Door ziekte en door vertrek ontstond in 2015 langdurige afwezigheid op de afdeling beleid. Medio 2016 zal de afdeling weer geheel op sterkte zijn. Bij communicatie vond verder in 2015 een wisseling van een van de twee medewerkers plaats. De slachtoffer-daderbemiddelingen en SiB-mediations worden zowel door ZZP-ers als medewerkers in loondienst uitgevoerd. Eind 2015 werkten in totaal 27 bemiddelaars voor SiB waarvan 6 fte (12 personen) in loondienst. Er is in 2015 van vijf bemiddelaars afscheid genomen en er is één nieuwe collega bemiddelaar bijgekomen.

De bemiddelaars worden intensief begeleid door werkbegeleiders. Dit zijn drie senior bemiddelaars die hun sporen verdiend hebben in bemiddelen en coachen. Verder dragen enkele bemiddelaars naast hun bemiddelingen bij aan de doelstellingen van Slachtoffer in Beeld in de vorm van beleidstaken en het geven van voorlichtingen en trainingen.

4.2 Faciliteiten

ICT

In 2015 zijn de werkprocessen nader beschreven om eenduidig en meer efficiënt te kunnen werken. Verder is ten aanzien van ICT een inventarisatie geweest om de gebruikersvriendelijkheid te verhogen, deze worden begin 2016 in het SiBIS registratiesysteem doorgevoerd.

4.3 Financiën

Declaratie

SiB wordt voor de slachtoffer-daderbemiddelingen gefinancierd op basis van afgesloten zaken. In 2015 heeft SiB 1775 reguliere zaken kunnen afsluiten. In 2015 kreeg SiB ook zaken toegewezen die gefinancierd werden met de subsidie voor de pilots mediation in strafzaken die in 2013-2014 in opdracht van het Ministerie van Veiligheid & Justitie werden gehouden. Met toestemming mocht het overgebleven bedrag in 2015 aan mediationzaken worden besteed. SiB kreeg de zaken aangemeld vanuit de Mediationbureau's van de Rechtbank op de pilotlocaties (Rotterdam, Amsterdam, Breda, Oost-Brabant, Noord-Holland en Den Haag). Verschil in deze zaken is dat subsidie werd verkregen op basis van resultaat. Zaken die niet tot een intake met slachtoffer of verdachte kwamen, werden niet vergoed. In 2015 kreeg SiB 367 van deze zaken vergoed. Tot slot kreeg SiB in 2015 16 afgesloten zaken naar aanleiding van de zogeheten commissies Samson en Deetman gedeclareerd.

Trainingen

Trainingen aan professionals en daders, zoals Slachtoffergericht Werken, Puinruimen, Dapper en lessen op de politieacademie worden op basis van kostprijs verzorgd. Voorlichtingen aan teams van verwijzers over het werk van SiB zijn kosteloos en worden alleen verzorgd bij verwijzers met groot verwijzingspotentieel. Verzoeken tot voorlichting aan anderen zonder dat daar een vergoeding tegenover staat, moet SiB helaas afwijzen.

Dag van Herstel

SiB kreeg in 2014 reeds subsidie voor de herstelestafette die langs de Penitentiaire Inrichtingen ging. Omdat de meeste dagen in 2015 plaatsvonden (17 van de 25), werd een deel van het bedrag naar 2015 overgeheveld. In 2015 bleek dat alle inrichtingen gingen deelnemen en werd aanvullend subsidie aangevraagd. De subsidie werd ingezet voor de personele inzet tijdens de Dag van Herstel, bekostiging van sprekers en het produceren van publiciteitsmateriaal.

Vertaling en redactie informatiemateriaal

Om de brieven en folders die SiB gebruikt ten behoeve van slachtoffers (en daders) aan te passen naar het afgesproken begripelijkheidsniveau en in de gangbare vreemde talen, heeft SiB een subsidie ontvangen vanuit het programma Recht doen aan Slachtoffers. Dit alles om te voldoen aan de Europese richtlijnen minimumnormen slachtofferrechten die in 2015 in werking traden.

Financieel resultaat

Slachtoffer in Beeld kreeg in 2015 te maken met een groter aantal aanmeldingen dan wat begroot. Halverwege het jaar heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie additionele middelen beschikbaar gesteld om te voorkomen dat er wachtlijsten zouden ontstaan. Met deze extra middelen zijn bijna 30 % meer zaken behandeld. Slachtoffer in Beeld heeft het jaar afgesloten met een positief exploitatieresultaat hetgeen is toegevoegd aan de risicoreserve ten behoeve van het versterken van het weerstandsvermogen.